MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO

Seduta tat-23 ta' Jannar, 2003

Citazzjoni Numru. 613/1996/1

Joseph u Victoria konju[i Pace
versus
Enemalta Corporation* u *Bain Hogg (Malta) Limited*, u dawn b]ala a[enti tas-so`jetà assikuratri`i estera *Bain Hogg Management Limited* g]al kull interess li jista' jkollhom; u b'dikriet tat-23 ta' Marzu 1998 [iet imsej]a fil-kaw\a s-so`jetà estera *Union des Assurances de Paris*, rappre\entata mis-so`jetà *Thos. C. Smith Insurance Services Limited

F'din il-kaw\a l-atturi qeg]din jitolbu l-]las ta' danni talli l-attur korra waqt li kien qieg]ed ja]dem mal-korporazzjoni konvenuta u kien kopert b'polza t'assikurazzjoni ma]ru[a mill-konvenuta l-o]ra.
I`-`itazzjoni tg]id illi fil-25 ta' Frar 1994, l-attur kien fuq xog]lu mal-Korporazzjoni *Enemalta* fi\-|urrieq, fuq sellum iqieg]ed linja tad-dawl ma' *bracket*. F']in minnhom il-*bracket* `ediet, inqalg]et minn postha u qalg]et mag]ha]amest iknaten, u l-linja immullat u tajret lill-attur minn fuq

is-sellum, mnejn waqa’ g]oli ta’ \ew[sulari. F’dan l-in`ident l-attur sofra danni, kemm materjali kif ukoll personali.

Il-korporazzjoni konvenuta g]andha polza jew poloz t’assikurazzjoni mal-konvenuta l-o]ra li tkopri lill-attur b]ala impjegat tag]ha. Minkejja din l-assikurazzjoni, i\da, u g]alkemm saru]afna diskussjonijiet, il-konvenuti ma jridux jiddikjaraw il-po\izzjoni tag]hom, la dwar responsabbiltà u lanqas dwar]las. L-attur g]alhekk feta] din il-kaw\a u qieg]ed jitlob illi l-qorti:

1. tg]id illi l-in`ident tal-25 ta’ Frar 1994 se]] bi]tija tal-korporazzjoni konvenuta, min]abba nuqqasijiet u negli[enza tag]ha;
2. tillikwida d-danni li sofrew l-atturi min]abba l-in`ident;
3. tikkundanna lill-konvenuti, jew wa]da minnhom, i]allsu d-danni;
4. tg]id illi l-attur huwa kopert bil-polza jew poloz t’assikurazzjoni favur l-impjegati tal-korporazzjoni konvenuta;
5. tillikwida l-]las li g]andu jie]u l-attur ta]t il-polza jew poloz; u
6. tikkundanna lill-konvenuti, jew wa]da minnhom, i]allsu s-somma hekk likwidata.

Il-korporazzjoni konvenuta ressqet l-e``ezzjoni illi hi ma hix responsabbli g]all-in`ident[1], u s-so`jetà *Bain Hogg (Malta) Ltd* ressqet l-e``ezzjoni illi hija g]andha tin]eles mill-]arsien tal-[udizzju kemm g]ax ma hija l-a[ent ta’ ebda so`jetà bl-isem ta’ *Bain Hogg Management Limited*, u kif ukoll g]ax hija dehret b]ala *broker* g]all-korporazzjoni konvenuta biex din g]amlet assikurazzjoni mas-so`jetà barranija *Union des Assurances de Paris*, u g]alhekk ma hemm ebda rabta [uridika bejnha u l-atturi[2].

Fid-dawl ta’ l-e``ezzjonijiet ta’ *Bain Hogg (Malta) Ltd* l-atturi, b’rikors ta’ l-24 ta’ Frar 1998[3], talbu li tissejja] fil-kawza s-so`jetà *Union des Assurances de Paris*, li tidher g]aliha f’Malta s-so`jetà *Thos. C. Smith Insurance Services Ltd.* B’dikriet tat-23 ta’ Marzu 1998[4] l-qorti

[1] *Fol.* 19.

[2] *Fol.* 16.

[3] *Fol.* 39.

[4] *Fol.* 39 *tergo.*

laqg]et it-talba, u fis-seduta tat-8 ta' Mejju 1998[5] l-atturi `edew il-kaw\a safejn mag]mula kontra *Bain Hogg (Malta) Ltd*.

Is-so`jetà msej]a fil-kaw\a ressqet dawn l-e``ezzjonijiet[6]:

1. hija ma g]andha ebda relazzjoni [uridika ma' l-atturi u g]alhekk g]andha tin]eles mill-]arsien tal-[udizzju;

2. l-azzjoni waqg]et bi preskrizzjoni ta]t l-art. 2153 tal-Kodi`i ~ivili;

3. hija ma hix marbuta li tkopri lill-attur bil-polza t'assikurazzjoni g]ax il-polza hija kuntratt bejnha u l-korporazzjoni konvenuta; u

4. ma hix marbuta li tkopri lill-attur bil-polza t'assikurazzjoni wkoll g]ax il-korporazzjoni konvenuta ma]arsitx il-kundizzjonijiet tal-polza.

L-in`ident sa]] hekk:

L-attur, illi ja]dem mal-korporazzjoni konvenuta *Enemalta*, kien flimkien ma' impjegati o]ra qieg]ed jag]mel xog]ol ta' tqeg]id ta' *wires* fit-toroq. Il-*wires* kienu mwa]]lin ma' albru u l-attur kellu jaqlag]hom minn ma' l-albru biex iwa]]alhom ma' *brackets* mal-]itan[7]. L-attur kien wa]]al il-*brackets* tal-metall mal-]ajt ta' barra ta' bini, u, ftit jiem wara, meta l-*bracket* kellu jkun g]aqad sew mal-]ajt, l-attur tela' fuq sellum biex iqieg]ed il-linji ma' dawn il-*brackets*. Kien [à wa]]al linja wa]da mal-*bracket* u kien qieg]ed iwa]]al linja o]ra meta dan il-*bracket* inqala' minn postu u [ibed ukoll xi knaten mieg]u. L-attur xehed illi hu ma kienx stra] mal-*bracket* waqt li qieg]ed ja]dem[8].

Kif juru r-ritratti esebiti mill-korporazzjoni konvenuta[9], meta l-attur kien beda jwa]]al il-linji mal-*bracket* kien g]adu ma qalag]homx minn ma' l-albru u g]alhekk kellu j[ebbidhom 'il [ewwa biex iwa]]alhom mal-*bracket* g]ax l-albru kien aktar 'il barra mill-]ajt. Min]abba f'hekk, meta l-attur kien qieg]ed iwa]]al il-linji mal-*bracket*, il-linji, li kienu g]adhom imwa]]lin ma' l-albru, kienu qeg]din jin[ibdu u ji[bdu'l barra. X'aktarx li kien dan il-[bid li qala' l-*bracket* 'il barra u qalag]ha minn mal-]ajt.

---

5 *Fol.* 44.

6 *Fol.* 100.

7 Ara r-ritratti nru 1, *fol.* 93, u 4, *fol.* 94.

8 Ara x-xhieda ta' l-attur fis-seduta tat-8 ta' Mejju 1998, *foll.*50 *et seq.*

9 *Foll.* 93 *et seq.*

Meta nqala' l-*bracket* u [ibed il-knaten mieg]u, l-attur ukoll waqa' minn fuq is-sellum minn g]oli ta' \ew[sulari. Kellu xi ksur u, fil-fehma tal-kirurgu li dewwih, baqa' jbati debilità permanenti ta']amsa u g]oxrin fil-mija (25%)[10].

Kif xehed ukoll Lawrence Zammit, *senior technical officer* mal-korporazzjoni konvenuta, ix-xog]ol sar bi pro`edura ]a\ina, g]ax kif ]adem l-attur kien qieg]ed jitfa' pi\ \ejjed fuq il-*bracket*[11]. Fil-fatt, il-bord ta' inkjesta mwaqqaf mill-korporazzjoni konvenuta wara l-in`ident, fost rakkomandazzjonijiet o]ra li g]amel biex ma jer[g]ux isiru in`identi o]ra b]al dan, qal illi l-]addiema li jag]mlu dan ix-xog]ol kellhom jing]ataw "*refresher courses … … … on the principles of installation of supports and lines*" u "*on the safety aspects*"[12].

Dan fil-fehma tal-qorti juri]tija min-na]a tal-korporazzjoni konvenuta g]ax (i) ma kinitx tara li l-impjegati tag]ha jkunu m]arr[a sew fil-pro`eduri tajba biex ix-xog]ol ikun jista' jsir bla perikolu, u (ii) g]ax ma kinitx tag]mel sorveljanza biex tara li dawn il-pro`eduri jkunu f'kull waqt im]arsa. Fil-fatt, mix-xhieda ta' Lawrence Zammit]are[illi l-prattika li l-linji jin[ibdu kif [ibidhom l-attur kienet wa]da illi spiss kienu jimxu fuqha l-]addiema tal-korporazzjoni[13], u, sa ma se]] l-in`ident, ma jidher li sar xejn sabiex din il-prattika tinbidel.

Madankollu, l-attur ukoll kellu]tija g]ax, g]alkemm il-konvenuta kienet ipprovdietlu *safety belt*, ma jidhirx li kien liebes dan is-*safety belt* meta waqa'[14]. Il-]addiem g]andu d-dmir li jinqeda bl-apparat ta' sigurtà li jag]tih min i]addmu, u jkollu]tija hu wkoll jekk dak l-apparat ma jinqediex bih. Huwa minnu illi s-*senior technical officer* xehed illi seta' [ara illi l-in`ident xorta kien ise]], jew kien ikun ag]ar, li kieku l-attur kien liebes is-*safety belt*[15] i\da l-qorti ma taqbilx ma' din l-osservazzjoni g]ax kollox kien jiddependi fuq jekk l-apparat ta' sigurtà jkunx imqieg]ed sew jew le.

---

10 Ara `-`ertifikat ma]ru[mill-Kirurgu Charles Swain fl-24 t'Ottubru 1994, *fol.* 9.

11 Ara l-*affidavit* ta' Lawrence Zammit ma]luf fis-27 t'April 1999, *foll.* 91 *et seq.*

12 *Fol.* 89.

13 Ara x-xhieda ta' Lawrence Zammit fis-seduta tat-22 ta' Settembru 1999 quddiem l-assistent [udizzjarju, *fol.* 109.

14 *Ibid. fol.* 113.

15 *Ibid. fol.* 114.

Fil-fehma tal-qorti, g]alhekk, il-]tija g]andha tinqasam hekk: tmenin fil-mija (80%) fuq il-korporazzjoni konvenuta u g]oxrin fil-mija (20%) fuq l-attur.

L-attur qieg]ed jitlob ukoll]las ming]and is-so`jetà msej]a fil-kaw\a b]ala assikuratri`i. Ma n[ibitx kopja tal-polza, u ma hux mag]ruf jekk il-polza kinitx g]al *employer's liability* biex tkopri lill-korporazzjoni konvenuta jew kinitx g]al *personal accident* stipulata fl-interess ta' l-impjegati skond l-art. 1000 tal-Kodi`i ~ivili. Fi`-`irkostanzi, g]alhekk, la ma saritx il-prova illi l-polza kienet saret fl-interess ta' l-attur b]ala impjegat, l-ewwel u t-tielet e``ezzjonijiet tas-so`jetà: msej]a fil-kaw\a g]andhom jintlaqg]u.

Fadal li ssir il-likwidazzjoni tad-danni, li huma biss *lucrum cessans* billi ma kienx hemm *damnum emergens.*

Meta se]] l-in`ident fl-1994 l-attur kellu erbg]a u erbg]in (44) sena; g]alhekk *multiplier* xieraq ikun ta' erbatax-il (14) sena. Id-d]ul tieg]u kien qrib il-]amest elef u erba' mitt lira (Lm5,400); sabiex tag]mel tajjeb g]at-telf fil-valur tal-flus il-qorti sejra timxi fuq d]ul medju ta' sitt elef lira (Lm6,000) fis-sena. Fuq erbatax-il sena d-d]ul ikun ta' erbg]a u tmenin elf lira (Lm84,000).

Billi l-attur g]andu debilità ta']amsa u g]oxrin fil-mija (25%), id-danni huma ta' wie]ed u g]oxrin elf lira (Lm21,000). Billi l-]tija tal-korporazzjoni konvenuta hija ta' tmenin fil-mija (80%), id-danni li g]andha tag]mel tajjeb g]alihom hi huma ta' sittax-il elf u tmien mitt lira (Lm16,800).

Wara li qieset ukoll illi l-attur sejjer jie]u l-benefi``ju ta']las g]al snin bil-quddiem, i\da illi l-in`ident ilu li se]] mill-1994, il-qorti hija tal-fehma illi g]andu jsir tnaqqis ta']amsa fil-mija (5%), u hekk ji[i illi l-korporazzjoni konvenuta g]andha t]allas danni ta']mistax-il elf, disa' mija u sittin lira (Lm15,960).

G]al dawn ir-ra[unijiet il-qorti taqta' l-kaw\a billi, wara li tilqa' l-ewwel u t-tielet e``ezzjonijiet tas-so`jetà msej]a fil-kaw\a u te]les lil dik is-so`jetà mill-]arsien tal-[udizzju, tg]id illi l-korporazzjoni konvenuta g]andha tmenin fil-mija (80%) mill-]tija g]all-in`ident li fih we[[a' l-attur, tillikwida d-danni li g]alihom g]andha tag]mel tajjeb il-korporazzjoni konvenuta fis-somma ta']mistax-il elf, disa' mija u sittin lira (Lm15,960), u tikkundannaha t]allas lill-atturi]mistax-il elf, disa' mija u sittin lira (Lm15,960).

L-ispejje\ tas-so`jetà msej]a fil-kaw\a u tal-konvenuta ***Bain Hogg (Malta) Limited*** *nomine* g]andu j]allashom l-attur; l-ispejje\ l-o]ra g]andhom jinqasmu hekk: tmenin fil-mija (80%) t]allashom il-korporazzjoni konvenuta, u g]oxrin fil-mija (20%) jallashom l-attur.

--------------------------------TMIEM--------------------------------